

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Evy Pechové a soudců Mgr. Aleny Krýlové a Mgr. Michaely Bejčkové v právní věci žalobce: JUDr. L.M., zast. Mgr. Ladislavem Rychtářem, advokátem, Kakosova 978/4, Praha 5 – Řeporyje, proti žalovanému: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Praha 1, Karmelitská 7, o žalobě proti rozhodnutí ministryně školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 16.2.2010, čj. 28892/2009-I/3

t a k t o :

Rozhodnutí ministryně školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 16.2.2010, čj. 28892/2009-I/3 **se z r u š u j e** a věc se žalovanému v r a c í k dalšímu řízení.

Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náklady řízení ve výši 2000,- Kč do 30 dnů od právní moci rozsudku, k rukám zástupce žalobce Mgr. Ladislava Rychtáře, advokáta.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce podal k soudu žalobu proti rozhodnutí označenému v záhlaví rozsudku, jímž byl podle § 152 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, zamítnut rozklad a potvrzeno rozhodnutí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy čj. 26861/2009-81 ze dne 3.12.2009.

Uvedeným rozhodnutím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy čj. 26861/2009-81 ze dne 3.12.2009 bylo podle § 66 odst. 1 písm. b) správního řádu zastaveno řízení ve věci žadatele o jednorázovou peněžní náhradu podle § 1 a 2 nařízení vlády č. 122/2009 Sb., o *odškodnění studentů vysokých škol, kterým bylo v období komunistického režimu z politických důvodů znemožněno dokončit studium na vysoké škole* (dále nařízení vlády o odškodnění), a to s odůvodněním, že žádost žadatele ze dne 23.11.2009 je zjevně právně nepřijatelná. V odůvodnění rozhodnutí správní orgán uvedl, že nařízení vlády o odškodnění pevně vymezuje rozhodné časové období tak, že nárok na jednorázovou peněžní náhradu mají studenti, kteří byli z řádného studia vyloučeni v období od 25.2.1948 do 31.12.1956. Z žádosti a k ní připojených dokladů vyplývá, že žadatel byl vyloučen v roce 1977, proto se nařízení vlády o odškodnění na žadatele nevztahuje.

Rozklad, který žalobce proti uvedenému rozhodnutí podal, byl zamítnut a toto rozhodnutí bylo potvrzeno žalobou napadeným rozhodnutím ministryně školství, mládeže a tělovýchovy (dále ministryně) ze dne 16.2.2010, čj. 28892/2009-I/3. V jeho odůvodnění se uvádí, že z žádosti a k ní připojených dokladů vyplývá, že odvolatel byl vyloučen ze studia v roce 1977, což překračuje konec rozhodného období, který je kogentně stanoven nařízením vlády o odškodnění na 31. prosinec 1956. V tomto případě se jedná o absenci elementární věcné podmínky podle nařízení vlády o odškodnění, kterou správní orgán shledal nezhojitelnou, a proto řízení zastavil pro zjevnou právní nepřipustnost žaloby podle § 66 odst. 1 písm. b) správního řádu. K důvodům uplatněným v podaném rozkladu (v němž žalobce obdobně jako posléze v podané žalobě namítal, že nařízení vlády č. 122/2009 Sb. je založeno na základě zákona č. 198/1993 Sb., který období nezákonného režimu vymezuje od 25.2.1948 do 17.11.1989, jeho ustanovení § 8 zmocňuje vládu, aby odstranila některé křivdy ze strany tehdejšího režimu, přičemž toto zmocnění nedovoluje vládě, aby období vymezené ustanovení § 2 odst. 1 nějak dělila či členila a nařízení vlády o odškodnění tedy zavádí novou diskriminaci a dělí vyloučené studenty na privilegovanou a neprivilegovanou část podle data vyloučení; proto žalobce navrhuje, aby rozhodnutí správního orgánu prvního stupně bylo změněno a žádosti aby bylo vyhověno) ministryně uvedla, že rozhodnutí správního orgánu prvního stupně považuje za věcně správné, rozklad nesměřuje proti tomuto rozhodnutí, ale proti samotnému nařízení vlády o odškodnění. Odvolatel navrhuje, aby se ministryně změnou rozhodnutí a přiznáním odškodnění chovala normotvorně a pro jeho případ novelizovala ustanovení § 1 nařízení vlády o odškodnění tak, že nebude brát v úvahu nejzazší hranici imperativně vymezeného období končící datem 31. prosince 1956. K tomu ministryně není kompetentní, neboť musí aplikovat platný a účinný právní předpis v té podobě, jak byl přijat. Protože odvolatel byl ze studia vyloučen v roce 1977, nařízení vlády o odškodnění se na něj nevztahuje. Rozklad byl proto shledán nedůvodný.

Žalobce v podané žalobě namítl, že nařízení vlády č. 122/2009 Sb. je založeno na základě zákona č. 198/1993 Sb., který období nezákonného režimu vymezuje od 25.2.1948 do 17.11.1989 (§ 2 odst. 1). Ustanovení § 8 uvedeného zákona zmocňuje vládu, aby odstranila některé křivdy ze strany tehdejšího režimu, přičemž toto zmocnění nedovoluje vládě, aby období vymezené ustanovením § 2 odst. 1 nějak dělila či členila. Není důvod k tomu, aby odškodnění měli dostat studenti vyloučení 30.12.1956, ale aby odškodnění bylo odepřeno studentům vyloučeným 2.1.1957, vzniká obdobná nerovnost, jakou vláda způsobila tím, že osobám rehabilitovaným podle § 2 či podle § 4 zákona č. 119/1990 Sb., přiznala příplatek k důchodu od 1.1.2005, zatímco osobám rehabilitovaným podle § 33 odst. 2 stejného zákona až od 1.11.2005 a osoby rehabilitované podle § 33 odst. 1 stejného zákona nezahrnula do příplatků vůbec. Žalobce zde odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28.6.2007, čj. 4 Ads 10/2006-70, v němž Nejvyšší správní soud uvedl, že osoby účastné rehabilitace podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. byly zařazeny do okruhu těch osob, které mají nárok na příplatek k důchodu podle § 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb. až o 10 měsíců později, než ostatní, čímž byla založena výrazná nerovnost v zacházení s osobami perzekuovanými režimem a rozhodl se nepřihlédnout k aktu moci výkonné, jenž považuje za rozporný s cíli zákona (článek 95 Ústavy).

Podle žalobce je i v předmětné věci třeba odstranit nerovnost. Jestliže ministryně uvádí, že takovou pravomoc nemá, pak soud takovou pravomoc má, neboť je „*nadán ústavní pravomocí nepřihlédnout k aktu moci výkonné, jenž považuje za rozporný s cíli zákona (čl. 95 Ústavy)*“.

Podle žalobce tedy soud může s přihlédnutím k ustanovení § 2 odst. 1, § 4 zákona č. 198/1993 Sb. „pominout“ jako nezákonnou časovou hranici 31.12.1956, neboť ve vztahu k období minulého režimu (vymezeného až datem 17.11.1989) „*jde o výraz nerovného zacházení s osobami předchozím režimem perzekuovanými*“.

Žalobce proto žádal, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení a aby žalovanému uložil povinnost nahradit žalobci náklady řízení.

K žalobě se vyjádřil žalovaný a uvedl, že žalobce se dovolává ustanovení § 8 zákona č. 183/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu, jímž je vláda zmocněna, aby nařízením napravila některé křivdy spáchané na odpůrcích komunistického režimu a na osobách, které byly postiženy jeho perzekucemi v oblasti sociální, zdravotní a finanční. Předmětné nařízení vlády č. 122/2009 Sb. ve svém ustanovení § 1 právě tyto některé křivdy vymezilo rozhodným obdobím od 25. února 1948 do 31. prosince 1956. Ve věci bylo rozhodnuto v souladu s platným a účinným právním předpisem. Žalovaný navrhl, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Žalobce v replice k vyjádření žalovaného uvedl, že pokud má dojít k nápravě některých křivd, je třeba postupovat tak, aby nevznikaly křivdy nové. Jestliže normotvůrce rozhodl provést nápravu křivd jednorázovým odškodněním studentů neoprávněně vyloučených z vysoké školy za minulého režimu, je třeba, aby odškodnil všechny takto postižené studenty a ne aby při nápravě vznikaly mezi studenty další zcela nedůvodné nerovnosti. Žalobce poukázal na to, že Zástupkyně ochránce veřejných práv vyzvala k novele zmíněného nařízení. Předložil soudu kopii dopisu ze dne 19.7.2010 (č.l. 15 soudního spisu), v němž Zástupkyně veřejného ochránce práv sděluje, že oslovila ředitele odboru legislativy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, vrchního ředitele sekce sociální a rodinné politiky Ministerstva práce a sociálních věcí a ministra a předsedu Legislativní rady vlády za účelem objasnění, proč bylo navrženo odškodnit studenty vyloučené v období od 25.2.1948 do 31.12.1956. Jmenovaní ve svých odpovědích sdělili, že v předloženém návrhu nebylo omezení rozhodného období navrženo. Ministr a předseda Legislativní rady vlády uvedl, že změna - doplnění časového omezení v § 1, nastala v průběhu jednání vlády, a to na základě všeobecného souhlasu všech členů vlády s tím, že odškodnění by se mělo vztahovat jen na období od 25.2.1948 do 31.12.1956 proto, že v tomto období docházelo k nejtěžším a nejrozsáhlejším represím proti odpůrcům komunistického režimu, s vědomím toho, že všechny křivdy odstranit nelze. Zástupkyně veřejného ochránce práv se s tímto odůvodněním osobně neztotožňuje, avšak vzhledem k nízkému počtu dosud doručených podnětů se rozhodla zatím nepodat návrh Ústavnímu soudu na zrušení příslušného ustanovení nařízení. Oslovila však ministra školství a tělovýchovy s návrhem na novelizaci nařízení v tom smyslu, aby se nařízení vztahovalo na všechny občany tímto způsobem postižené v celém původně navrhovaném období.

Žalobce ve své replice k vyjádření žalovaného k žalobě dále poukázal na Nález Ústavního soudu ze dne 1.12.2005, sp. zn. II ÚS 290/05 ve věci A.W., v němž Ústavní soud odkázal na svoji judikaturu týkající se problematiky rehabilitací a restitucí, podle níž ne vždy lze napravit všechny křivdy způsobené za minulého režimu, o to více však musí trvat na tom, aby v případech, kdy náprava nespravedlivých nebo nezákonných rozhodnutí v současné době ještě možná je, byla orgány k tomu povolenými učiněna.

Z podnětu podané žaloby soud přezkoumal v mezích žalobních bodů, jimiž je vázán, napadené rozhodnutí žalovaného, a vycházel při tom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, jak soudu ukládá ustanovení § 75 odst. 1 s.r.s. V souladu s § 51 odst. 1 s.r.s. soud rozhodl bez nařízení jednání, neboť žalobce k výzvě soudu s takovým projednáním věci ve stanovené lhůtě nevyjádřil svůj nesouhlas a žalovaný výslovně uvedl, že s ním souhlasí.

Soud vycházel z těchto podstatných skutečností:

Nařízení vlády č. 122/2009 Sb. o odškodnění studentů vysokých škol, kterým bylo v období komunistického režimu z politických důvodů znemožněno dokončit studium na vysoké škole, bylo vydáno na podkladě § 8 zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, jímž byla vláda zmocněna, *aby nařízením napravila některé křivdy spáchané na odpůrcích komunistického režimu a na osobách, které byly postiženy jeho perzekucemi, v oblasti sociální, zdravotní a finanční.*

Ustanovení § 1 nařízení vlády č. 122/2009 Sb. stanoví, že *osoba, která byla v období od 25. února 1948 do 31. prosince 1956 vyloučena ze řádného studia na vysoké škole a rozhodnutí o jejím vyloučení bylo zrušeno zákonem o mimosoudních rehabilitacích, (dále jen „rehabilitovaný student“) má nárok na jednorázovou peněžní náhradu ve výši 100 000 Kč (dále jen „jednorázová náhrada“), pokud je státním občanem České republiky a příslušná vysoká škola měla sídlo na území, které je součástí území České republiky.*

Z obsahu správního spisu vyplývá, že žalobce podal žádost o přiznání odškodnění dne 23.11.2009. Ze studia byl vyloučen rozhodnutím děkanátu právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze ze dne 29.9.1997, číslo PF 3964 77/Pav, které bylo zrušeno rehabilitační komisí na právnické fakultě Univerzity Karlovy ze dne 28.5.1990, zn. 1561/90-Bal.

Žalobce v podané žalobě namítá, že jeho žádosti mělo být vyhověno. Žaloba tedy nesměřuje proti procesnímu postupu správního orgánu, který řízení o žádosti zastavil podle § 66 odst. 1 písm. b) správního řádu, podle kterého *řízení o žádosti správní orgán usnesením zastaví, jestliže byla podána žádost zjevně právně nepřipustná.* Soud tedy neřešil, zda podaná žádost je zjevně právně nepřipustná ve smyslu § 45 odst. 3 správního řádu a pouze nad rámec věci poukazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7.5.2008, č.j. 2 As 74/2007-55 (č. 1633/2008 Sb. NSS), podle kterého *za zjevně právně nepřipustnou (§ 66 odst. 1 písm. b) správního řádu z roku 2004) je možno považovat pouze takovou žádost, u níž je již na první pohled zřejmé, že ji nelze vyhovět. To především znamená, že tato nepřipustnost musí být patrná již ze samotné žádosti, nikoli teprve z výsledků dalšího dokazování či zjišťování.*

Podle čl. 95 odst. 1 Ústavy ČR soudce je při rozhodování vázán zákonem a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu; *je oprávněn posoudit soulad jiného právního předpisu se zákonem nebo s takovou mezinárodní smlouvou.* Žalobce po soudu žádá, aby soud s přihlédnutím k § 2 odst. 1 a § 4 zákona č. 198/1993 Sb. pominul jako nezákonnou časovou hranici 31.12.1956 (uvedenou v ustanovení § 1 nařízení vlády č. 122/2009 Sb.), neboť ve vztahu k období minulého režimu vymezenému až datem 17.11.1989, jde o výraz nerovného zacházení s osobami minulým režimem perzekuovanými.

Ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 198/1993 Sb. stanoví, že *zejména pro skutečnosti uvedené v § 1 odst. 1 tohoto zákona byl režim založený na komunistické ideologii, který rozhodoval o řízení státu a osudech občanů v Československu od 25. února 1948 do 17. listopadu 1989, zločinný, nelegitimní a je zavrženíhodný.*

Ustanovení § 4 zákona č. 198/1993 Sb. stanoví, že *každý, kdo byl komunistickým režimem nespravedlivě postižen a perzekuován a nepodílel se na skutečnostech uvedených v § 1 odst. 1 tohoto zákona, si zaslouží účast a morální zadostiučinění.*

Ustanovení § 8 zákona č. 198/1993 Sb. zmocňuje vládu k tomu, aby svým nařízením napravila *některé* křivdy spáchané na odpůrcích komunistického režimu a na osobách, které byly postiženy perzekucemi. Jednu z řady křivd spáchaných na odpůrcích komunistického režimu a na osobách, které byly postiženy perzekucemi, odškodňuje nařízení vlády č. 122/2009 Sb., které

odškodnění přiznává osobám vyloučeným z řádného studia na vysoké škole, pokud rozhodnutí o jejich vyloučení bylo zrušeno zákonem o mimosoudních rehabilitacích (rehabilitovaným studentům). Ustanovení § 1 nařízení vlády č. 122/2009 Sb. však vymezuje období křivd na „rehabilitovaných studentech“, tj. křivd, které tímto nařízením mají být odškodněny, pouze na dobu od 25.2.1948 do 31.12.1956, a to přesto, že období režimu založeného na komunistické ideologii je ustanovením § 2 odst. 1 zákona č. 198/1993 Sb. vymezeno dobou od 25. února 1948 do 17. listopadu 1989.

Soud shledal časovou hranici 31.12.1956 stanovenou v ustanovení § 1 nařízení vlády č. 122/2009 Sb. v rozporu se zákonem č. 198/1993 Sb., neboť tento zákon, na jehož základě bylo nařízení vlády vydáno, vymezuje období komunistického režimu, tj. období, v němž spáchané křivdy mají být napraveny, do 17.11.1989.

Argumentaci, že právě v období vymezeném nařízením vlády č. 122/2009 Sb., tj. v době od 25.2.1948 do 31.12.1956, docházelo k nejtěžším a nejrozsáhlejším represím proti odpůrcům komunistického režimu, podle soudu přijmout nelze. Křivdou, která má být nařízením vlády č. 122/2009 Sb. napravena (odškodněna), je křivda spáchaná vyloučením z řádného studia na vysoké škole, bylo-li rozhodnutí o vyloučení zrušeno zákonem o mimosoudní rehabilitaci. Soud neshledává žádný důvod k tomu, aby k rehabilitovaným studentům vyloučeným ze studia v období komunistického režimu, jak je toto období vymezeno § 2 odst. 1 zákona č. 198/1993 Sb., bylo přistupováno rozdílně a aby byli odškodněni pouze ti z rehabilitovaných studentů, kteří byli ze studia vyloučeni do 31.12.1956.

Nejvyšší správní soud v rozsudku 4 Ads 10/2006-70 ze dne 28.6.2007, na který odkazuje podaná žaloba, posuzoval rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení vydané dne 13.6.2005 ve věci příplatku k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb., účinného od 1.1.2005, jímž po novelizaci nařízením vlády č. 405/2005 Sb., které nabylo účinnosti 1.11.2005, byla podle Nejvyššího správního soudu založena výrazná nerovnost v zacházení s osobami perzekuovanými režimem, neboť změny do něj vnesené, jež se promítly do nároků na příplatek k důchodu, měly podle čl. II nařízení č. 405/2005 Sb. nastat až od splátky důchodu splatné v kalendářním měsíci, v němž toto nařízení nabylo účinnosti, tedy až od listopadu 2005. Nejvyšší správní soud s poukazem na absenci systémových vazeb v zákonech a podzákonných předpisech a na zmíněné nerovné zacházení mezi perzekuovanými osobami uvedl, že „...jsa nadán ústavní pravomocí nepřihlédnout k aktu moci výkonné, jež považuje za rozporný s cíli zákona (čl. 95 Ústavy), rozhodl se pominout přechodné opatření vtělené do novelizace nařízení č. 622/2004 Sb., pokud jde o osoby účastné rehabilitace podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, a akceptovat i v posuzované věci zpětnou účinnost normy, neboť jedině tak může být zajištěna spravedlnost a odstraněna nerovnost mezi osobami účastnými soudní rehabilitace“.

Městský soud v Praze dospěl v předmětné věci k závěru, že ustanovení § 1 nařízení vlády č. 122/2009 Sb. je ve stanovení časové hranice do 31.12.1956 v rozporu s ustanovením § 2 odst. 1 zákona č. 198/1993 Sb. a s cíli tohoto zákona, neboť jedním z cílů zákona č. 198/1993 Sb. nepochybně je náprava křivd (byť toliko *některých*) spáchaných v době režimu založeného na komunistické ideologii, tedy v době od 25.2.1948 do 17.11.1989. Odškodnění pouze těch rehabilitovaných studentů, kteří byli ze studia vyloučeni do 31.12.1956, zakládá bezdůvodnou nerovnost v zacházení s osobami perzekuovanými předchozím režimem. Soud se na základě těchto úvah rozhodl pominout časovou hranici do 31.12.1956 stanovenou v § 1 nařízení vlády č. 122/2009 Sb. (čl. 95 Ústavy).

Protože soud dospěl k závěru, že žalobce nemůže být vyloučen z nároku na odškodnění podle nařízení vlády č. 122/2009 Sb. pouze na základě samotné skutečnosti, že k jeho vyloučení

ze studia na vysoké škole došlo v roce 1977, žalobou napadené rozhodnutí zrušil a věc žalovanému vrátil k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1, 4 s.ř.s.).

O nákladech řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s.ř.s. a plně úspěšnému žalobci přiznal náhradu za soudní poplatek zaplacený z podané žaloby ve výši 2000,- Kč. Podáním soudu došlým dne 11.11.2011 (č.l. 21 soudního spisu) žalobce oznámil, že v tomto řízení dává plnou moc advokátovi Mgr. Ladislavu Rychtářovi, plnou moc však soudu nepředložil. Mgr. Ladislav Rychtář, advokát, pak sice soudu předložil plnou moc, ve věci však již neučinil žádný další úkon právní služby ve smyslu § 11 odst. 1 vyhl. č. 177/1996 Sb. Soud žalobci nepřiznal náhradu za úkon právní služby příprava a převzetí zastoupení, neboť za situace, kdy jiný úkon ve vztahu k soudu učiněn nebyl, nejde podle soudu o náklady vynaložené důvodně, jak vyžaduje ustanovení § 60 odst. 1 s.ř.s.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 26. dubna 2012

JUDr. Eva Pechová
předsedkyně senátu